

Uchwała Nr 74/18
Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny
Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
z dnia 26 marca 2018 roku

w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego zagrożeń dla RPO WD
2014-2020 wynikających z art. 52 a ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie
polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz wystąpienia
do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju o zaproponowanie sposobu rozwiązania problemu

Na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2017 r. poz. 1460 z późn. zm.), uchwała się co następuje:

§ 1. Komitet Monitorujący RPO WD 2014-2020 zauważa, że:

wejście w życie z dniem 2 września 2017 r. zmian w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, dalej: ustawie wdrożeniowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1460 z późn. zm.), w tym w szczególności dodanie art. 52a w brzmieniu:

"Umowa o dofinansowanie projektu oraz decyzja o dofinansowaniu projektu mogą zostać zmienione, w przypadku gdy zmiany nie wpływają na spełnianie kryteriów wyboru projektu w sposób, który skutkowałby negatywną oceną tego projektu"

spowodowało pogorszenie sytuacji prawnej Beneficjentów. Wynika to w szczególności ze stosowanego w Programie kryterium formalnego „Okres realizacji projektu” przyjętego Uchwałą nr 5/15 Komitetu Monitorującego RPO WD 2014-2020 z dnia 19 czerwca 2015 r. Zgodnie z definicją w ramach tego kryterium sprawdzano, czy okres realizacji projektu jest zgodny z podanym w Regulaminie danego konkursu. Spełnienie kryterium na etapie oceny projektu niezbędne było dla otrzymania dofinansowania a jego niespełnienie oznaczało odrzucenie wniosku o dofinansowanie. Kryterium było stosowane w naborach ogłaszanych we wczesnej fazie realizacji Programu.

W odniesieniu do tego kryterium należy podkreślić dwa zasadnicze aspekty tak sformułowanego dodanego artykułu 52a ustawy.

Po pierwsze, do ustawy nie zostały wprowadzone zapisy, które ograniczyłyby stosowanie nowo wprowadzanych regulacji wyłącznie do projektów kontraktowanych po wejściu w życie nowelizacji ustawy. Tym samym przepis ten należy odczytywać jako nieakceptowalne wprowadzanie działania prawa wstecz, gdyż Komitet Monitorujący przyjmując przedmiotowe kryteria w 2015 roku nie mógł przewidzieć, że dwa lata później zostaną zmienione przepisy ustawy w taki sposób, że dotychczasowi Beneficjenci Programu zostaną niejednokrotnie pozbawieni możliwości dokończenia inwestycji, które napotkały trudności w trakcie ich realizacji. Intencje wprowadzenia tego kryterium zostały trafnie zobrazowane w przyjętych 13 lutego br. Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020, gdzie wskazano, że: „Kryteria nie mogą odnosić się do terminu realizacji projektu, z zastrzeżeniem kryteriów dotyczących konieczności zaplanowania (np. w harmonogramie realizacji projektu) realizacji projektu w określonym okresie (...)”. W przypadku RPO WD 2014-2020 kryterium to miało określić ramy do planowania inwestycji w okresie

gwarantującym spełnienie zasady n+3 i ram wykonania, a nie być narzędziem karania Beneficjentów napotykających problemy w trakcie realizacji projektu. Niestety w ślad za tym zapisem Wytycznych obowiązującym dla przyszłych naborów, nie zostały zaproponowane rozwiązania dla projektów już realizowanych.

Po drugie, do ustawy nie zostały wprowadzone zapisy pozwalające wyłączyć stosowanie tego artykułu w uzasadnionych przypadkach. Tym samym stanowi on bezwzględne ograniczenie, wyłącznie o charakterze prawnym, a Beneficjenci są pozbawieni możliwości przedstawienia merytorycznego uzasadnienia dla konieczności wydłużenia okresu realizacji ich projektu, które mogłyby być przyjęte przez instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu. Pozbawia to te instytucje możliwości wydłużenia okresu realizacji nawet o kilka dni, także w sytuacjach, które nie są zawinione przez Beneficjenta. Nierzadko wpływ na termin realizacji projektów ma także oczekiwanie na decyzje wodno-prawne, gdzie po powołaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie RZGW we Wrocławiu, obserwowane jest znaczne wydłużenie okresu oczekiwania na ich wydanie. Ponadto bardzo często potrzeba wydłużenia okresu realizacji projektu wynika z obecnej sytuacji rynkowej, gdzie występuje problem ze znalezieniem wykonawców ze względu na nasycenie rynku dużą liczbą zleceń. Problem ten jest szczególnie dotkliwy, gdy projekt jest niemalże całkowicie zrealizowany. Sytuacja ta jest bardzo krzywdząca dla Beneficjentów, a artykuł 52a wytrąca instytucji zarządzającej i instytucjom pośredniczącym wszelkie możliwości podjęcia uzasadnionej merytorycznie decyzji zgodnie z wnioskiem Beneficjenta. Nie daje także żadnych narzędzi Komitetowi Monitorującemu, by mógł zaradzić tej niesprawiedliwej sytuacji.

§ 2. Biorąc pod uwagę powyższe, Komitet Monitorujący RPO WD 2014-2020 wnioskuje do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju o zaproponowanie sposobu rozwiązania problemu, który byłby korzystny dla Beneficjentów, a jednocześnie nie prowadziłby do naruszenia prawa i pozwolił także na uniknięcie systemowego zagrożenia dla Programu. Niezmiernie istotne są również wysokie standardy wg których realizacja programu jest oceniana podczas audytów operacji oraz audytów systemu i konieczność sformułowania tych rozwiązań w sposób pozwalający spełnić wymogi ww. audytów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr 74/18 w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego zagrożeń dla RPO WD 2014-2020 wynikających z art. 52 a ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020

Obecnie do instytucji zaangażowanych w realizację Programu zgłaszane są przez Beneficjentów różne problemy utrudniające terminową realizację projektów. Sytuacja poszczególnych projektów jest różna, a każdy przypadek jest analizowany indywidualnie, jednakże można zauważyć, że problemy te koncentrują się wokół kwestii wyłaniania wykonawców i współpracy z nimi. Obecna sytuacja rynkowa powoduje, że nierzadko są problemy ze znalezieniem wykonawcy (konieczność ponawiania zamówienia) lub oferowane ceny przewyższają założenia beneficjentów (konieczność zabezpieczenia dodatkowych środków na realizację projektów. W zakresie EFS problemy dotyczą głównie problemów z rekrutacją grupy docelowej.

Institucje zaangażowane w realizację programu analizują każdy taki przypadek i podejmują adekwatne działania zaradcze, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Beneficjentów gdy tylko jest to możliwe. Należy jednak podkreślić, że wobec rygorystycznych zapisów art. 52a ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 instytucje te mają bardzo ograniczone pole działania. Dopuszczalne działania ograniczają się do wydłużania okresu realizacji projektów w terminach dopuszczalnych regulaminami poszczególnych naborów lub terminów wynikających z późniejszego niż zakładanego w regulaminie konkursu wyboru projektu do dofinansowania (np. na skutek rozpatrzenia środka odwoławczego). Alternatywnie instytucje mogą rozwiązywać zagrożone umowy i uwolnione w ten sposób środki ponownie angażować poprzez dobieranie projektów z „list rezerwowych” lub ogłaszanie kolejnych naborów.

Powyższy zakres dopuszczalnych narzędzi z jednej strony stanowi ryzyko dla realizacji przyjętego w dniu 9 lutego br. przez Stały komitet Rady Ministrów dokumentu *Planu certyfikacji środków do KE w 2018 r.* z drugiej strony jest bardzo krzywdzący dla Beneficjentów sytuacjach, w których pomimo dochowania przez nich wszelkiej staranności, okoliczności zewnętrzne uniemożliwiły zakończenie projektu w zakładanym terminie.

Biorąc pod uwagę powyższe Komitet Monitorujący widzi potrzebę wystąpienia do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju z prośbą o podjęcie działań prowadzących do wypracowania rozwiązań systemowych pozwalających zaradzić ww. problemom.